

Трансформація систем розселення у кластери має багато переваг, зокрема, здатність забезпечувати на певній території комплексний і соціально-економічний розвиток, забезпечувати соціальну комфортність населення через однаковий рівень і якість життя населення у всіх поселеннях територіальної громади, зменшити диспропорції між розвитком центральних і периферійних поселень громади.

Сприятиме перетворенню систем розселення у своєрідні кластери і впровадження кластерної моделі економічного розвитку – такого поєднання підприємницьких структур, які тісно співпрацюють з іншими установами та органами самоврядування на певній території з метою організації конкурентноздатної та інвестиційно привабливої економіки, що забезпечує високий рівень та якість життя населення. Кластерна модель розселення в умовах інноваційно-орієнтованої економіки забезпечить однакові стандарти життєдіяльності людей у ієрархічно різних територіальних утвореннях.

Щоб досягнути оптимальної моделі розселення, необхідно створити виробничі кластери, які будуть дієвими організаційними формами життєдіяльності населення, що зможуть забезпечити конкурентноздатність території. Навколо них формуватиметься система транспорту і зв'язку, сфера послуг, які поступово набудуть рис логістичних структур.

Використання кластерної моделі як засобу економічних стосунків може стати основою формування кластерних форм розселення внаслідок посилення виробничих зв'язків, обміну інформацією, налагодженню тісних контактів з органами влади. Спільна праця людей над зміцненням місцевої економіки, залученням ресурсів території у виробництво, розвитком інфраструктури та ін. – це переваги кластерної організації життєдіяльності населення

певної території, підвищення її ролі у територіальному поділі праці.

Удосконалення територіальної організації суспільства у період розбудови української держави пов'язане із здійсненням адміністративно-територіальної реформи. Внаслідок формування нових одиниць адміністративно-територіального устрою у країні відбудеться трансформація систем розселення різних таксономічних рангів (зміна меж систем та функцій центрів).

Нова територіальна організація обласних систем розселення має будуватися згідно з принципами децентралізації, взаємної субординованості підсистем у системах, повторюваності функцій центрів, що базуються на закономірностях розселення, які діють у постіндустріальному суспільстві (самовідповідність форм територіальної організації розселення формам територіальної організації виробництва, оптимальне поєднання дисперсного і концентрованого розселення, подолання істотних відмінностей між сільськими і міськими формами розселення тощо).

Найбільші зміни передбачаються у низових – первинних і кущових системах розселення. Первинні системи внаслідок формування територіальних громад матимуть значно більшу територію, вони охоплюватимуть у подільських областях по 8-10 сільських поселень. Вони повинні формуватися як кластери, в межах яких забезпечуватиметься комплексний соціально-економічний розвиток на основі ефективного використання місцевих ресурсів.

При цьому повинні зберігатися принципи територіальності (нова система має охоплювати територію сілрад, не порушуючи їхньої цілісності) та центральності (формування центрів систем повинно наближатись до т. зв. геометричних центрів території, або мати найкращу транспортну доступність до всіх решти поселень системи).

Література

1. Проект Закону “Про територіальний устрій України”. – К., 2005.
2. Ранця І.І. Кластери у практиці європейської регіональної політики та їх перспективи для України // Проблеми європейської інтеграції і транскордонного співробітництва: Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конференції. – Луцьк, 2005. – С. 355-357.
3. Porter M. O konkurencji / Porter o konkurencji: Przek. z niem. – Warszawa: Polskie Wyd-two Ekonomiczne, 2001. – S. 245-345.

Стаття надійшла 10.11.2008 р.

Рецензент О. Шаблій

УДК 911.3

Наталія Смочко

МІГРАЦІЙНА СИТУАЦІЯ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ СУСПІЛЬСТВА ДО НОВИХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Необхідність дослідження і регулювання просторових особливостей та динаміки міграційних процесів в Україні на регіональному рівні стала нагальною потребою суспільства, адже міграції населення є важливим чинником суспільного розвитку. У даній статті розкрито обсяги та спрямованість основних міграційних потоків населення Закарпатської області за період з 1995 по

2007 рік, розкрито основні проблеми в даній ситуації та шляхи їх врегулювання.

Nataliya Smochko. Migratory situation in the Transcarpathian region under the conditions of new market relations transition: problems and perspectives. *The necessity of research and control of spatial features and dynamics of migratory processes in Ukraine at regional level has become topical, as population migrations is the important factor of social development. The article outlines the volume and direction of basic population migratory flows of the Transcarpathian region within the 1995 – 2007 year span, basic problems of this situation and ways of their solution.*

Сучасне суспільство прагне до постійного поліпшення рівня й умов життя, які може забезпечити тільки стійке економічне зростання. В Україні в умовах переходу до ринкових відносин воно можливе за умов реформації відносин та форм власності, структури суспільного виробництва, завдяки чому з'явиться можливість перебороти затяжну економічну кризу, у якій знаходиться Україна.

Непродумані та несвоєчасні реакції держави на кризові явища в галузях економіки України призвели до загострення негативних тенденцій в усіх аспектах життєдіяльності населення, що супроводжуються глибокою соціальною напругою, появою масштабного безробіття, це призвело до збільшення потенціалу міграційної рухливості жителів України в цілому та Закарпатської області, зокрема.

Актуальність теми. Механічний рух населення включає в себе всі основні напрямки переміщення населення у просторі. Необхідність дослідження і регулювання просторових особливостей та динаміки міграційних процесів в Україні на регіональному рівні стала нагальною потребою суспільства, адже міграції населення є важливим чинником суспільного розвитку.

Міграційні процеси перебувають у центрі уваги світового та європейського співтовариств, керівництва нашої держави. Особливостями розвитку міграції населення займаються Міжнародна організація з міграції (МОМ), Державний Комітет України у справах національностей та міграції, Центр Досліджень Проблем міграції, Центр вивчення проблем вимушеної міграції в СНД, благодійний фонд "Міграція", Український центр прав людини, Центр вивчення проблем народонаселення та ін. [1].

Проблеми міграції в Україні знайшли відображення у працях вчених – В.О. Джамана, С.І. Пирожкова, О.У. Хомри, В.І. Банних, О.Г. Бабенко, О.А. Малиновської, А.С. Довгерт, В.І. Євінтова, В.О. Новік, В.І. Олефіра, О.М. Овсюк, І.М. Прибиткової, Ю.І. Римаренка, М.Д. Романюка, М.О. Шульги, С.Б. Чеховича та ін.

Мета і завдання досліджень. Проаналізувати основні міграційні потоки Закарпатської області та виявити їх негативний вплив на геодемографічну ситуацію.

Основний зміст. З одного боку, міграційні потоки в умовах ринкових відносин та при формуванні багатофункціонального ринку праці є інструментом активної підтримки територіально-галузевої збалансованості продуктивного працересурсного потенціалу; сприяють пом'якшенню суспільних конфліктів, за рахунок того, що надає головне, якщо не єдине, джерело прибутку для значної кількості домогосподарств; полегшує ситуацію на внутріш-

ньому ринку праці у національному господарстві на регіональному рівні. З іншого боку, міграції на сучасному етапі мають негативні риси, вони призводять до зміни географічного розміщення населення, його густоти та заселеності територій, зміни статево-вікового, сімейного, шлюбного та етнічного складу населення, соціальної структури територіальних спільнот.

Чисельність наявного населення Закарпатської області на 1 січня 2007 р. склала 1 243,8 тис. осіб, що становить 2,6 % населення України, за цим показником область посідає 17 місце серед інших регіонів України. Починаючи з 1995 р. (1288,1 тис. осіб) чисельність населення області поступово зменшується, за 12 років цей показник знизився на 44,3 тис. осіб, за рахунок природного та механічного руху населення.

На сучасному етапі чисельність населення Закарпатської області продовжує зменшуватись за рахунок міграційних потоків, які є індикатором соціально-економічної трансформації України, що супроводжується низхідними тенденціями в господарському комплексі, що зумовили дисбаланс в соціальній сфері і негативно вплинули на рівень та якість життєдіяльності населення. Це підтверджує ряд показників (табл.1).

За період, що аналізується (1995-2007 рр.), всіма міграційними потоками у Закарпатській області було охоплено 231 тис. осіб. Потоки вибуття перевищують кількість прибулих за всі роки і не опускаються позначки 10 тис. осіб. Число прибулих за цей період становить 11 014 осіб, вибулих – 151 149, що зумовило негативне міграційне сальдо в кількості 30 135 осіб. Реальні показники значно вищі, адже офіційною статистикою не враховані великі потоки нелегальної трудової міграції.

Відносні показники міграційної мобільності населення Закарпатської області набагато нижчі від пересічнодержавних За обсягом міграційних процесів в 2007 р. область займає останнє місце серед інших регіонів України, її питома вага складає 1,4 %.

Найбільш міграційно активним населення було у 2004 р. (21 753 осіб), найменше – в 1995 р. (19 301 осіб), але різниця незначна. Така велика кількість мігрантів зумовлена економічною нестабільністю в Україні. У 2007 році всіма міграційними потоками було охоплено 20 809 осіб, що на 863 особу менше, ніж у минулому році. Кількість прибулих склала 9 622 особи, що на 88 осіб менше, ніж в 2006 р., а вибулих 11 187 осіб, що відповідно менше на 777 осіб. Аналіз міграційного руху населення області засвідчує, що переважаючими напрямками за інтегральними показниками за весь період виступають внутрішньорегіональні міграції, що охопили 13,3 тис. осіб (63,9 %),

далі йдуть міжрегіональні міграції – 6,4 тис. осіб (30,8 %), а на останньому місці – міжнародні міграції (1,1 тис. осіб або 5,3 %).

Аналіз динаміки міграційного скорочення населення Закарпатської області, засвідчує, що у 1999 р. його показник був найвищим (-2 872 особи), починаючи з 2004 р. спостерігається поступове його зменшення. За весь період, що аналізується, у 2007 р. міграційне скорочення було найменшим (-1565 осіб), що свідчить про позитивні тенденції щодо покращення рівня зайнятості трудових ресурсів на ринку праці та зменшення рівня безробіття (2,3 % у 2007 р.). Реалізуючи Програму Президента України "Десять кроків назустріч людям" у 2007 році створено 35 957 нових робочих місць, що становить 126,3 % річного завдання.

З 1995 р. міграційне скорочення відбувалося за рахунок жителів міських поселень, лише в 2007 році ситуація змінилася. Вперше відмічено більший відсоток міграційного скорочення в сільській місцевості (-1,5 ‰) порівняно з міською (-0,8 ‰), тоді як у 2006 р. ці показники становили відповідно -1,6 ‰ та -2,2 ‰. В 1998 р. був зареєстрований найвищий показник від'ємного сальдо міграції (-1 534 особи) серед міських жителів, у 2007 р. він знизився майже в 5 разів (-354). Найбільший відтік населення з сільської місцевості був у 1999 р. – 1 858 осіб, з кожним наступним роком відмічається негативне сальдо міграції з незначним відривом – від 1,6 тис. до 1,3 тис. осіб. Такі показники свідчать, що жителі сільської місцевості мігрують у райони з кращими соціально-економічними умовами.

Міграційна активність населення по містах та адміністративних районах області має значні відмінності. Значно вищі показники прибулих за середньообласний у 2007 р. (535 осіб) у тих районах, де є сприятливі умови для працевлаштування, а також знаходяться різні типи навчальних закладів. Це міста Ужгород (1975 осіб), Мукачево (1668 осіб), Ужгородський (1158 осіб), Мукачівський (1038 осіб) та Виноградівський райони. Значно нижчі – м. Хуст (145 осіб) та Міжгірський район (192 особи). В 2007 р. в усіх адміністративних одиницях спостерігається від'ємний приріст населення, крім м. Мукачева, Ужгородському, Берегівському та Мукачівському районах. Найбільше міграційне скорочення відбулося в гірських районах, де слабо розвинені галузі промисловості та сільське господарство – Рахівському, Тячівському, Міжгірському. (2)

Міграції мають також негативний вплив на трудовий потенціал та статеву-вікову структуру населення області. Основними суб'єктами міграційного процесу виступає економічно активне населення, питома вага якого серед всіх мігрантів склала 79,2 %, молодше працездатного – 13,5 %, у віці старше працездатного віку – 7,3 %. Міграційне скорочення населення у працездатному віці по області у 2007 році склало 1225 осіб, з них – 65,1 % (1193 особи) чоловічої статі. У районах вибуття мігрантів працездатного віку, особливо чоловічої статі, спостерігається процес фемінізації населення та його постаріння, що являється результатом негативних змін у структурі демографічного процесу.

Серед працездатного населення найактивніша молодь у віці 15-28 років, інтегральний показник становить – 10,2 тис. осіб (48,9 %). Постійне неврегульоване міграційне скорочення саме цієї когорти населення Закарпатської області призводить до істотного зниження якості трудового, демографічного та інтелектуального потенціалу Закарпатської області.

Переважаючими напрямками як серед вибулих (59,4 %), так і серед прибулих (69,1 %) виступають внутрішньообласні міграції – 13700 осіб (21672 осіб – всі напрямки) (табл.1). За період, що аналізується вони охопили – 146904 особи. В 1995 р. їх кількість складала – 7834 особи, в 2002 р. – 11368, а в 2007 р. їх кількість збільшилась на 1924 особи. Отже, аналіз таблиці засвідчує, що з кожним наступним роком кількість мігрантів в межах області збільшується. У їх структурі переважав напрямок "місто-село", наслідком є зменшення чисельності міського населення. В 2007 р. сільське населення за рахунок міграцій в межах регіону скоротилося на 127 осіб. Внутрішньообласні потоки міграції не впливають на зміну чисельності населення регіону, а тільки на перерозподіл частки міського та сільського в його межах (табл. 2).

Міграційний приріст в межах області у 2007 р. відбувся в м. Мукачево (3,9 ‰), Ужгородському (8,9 ‰), Мукачівському (1,8 ‰) та Перечинському (0,3 ‰) районах, за рахунок молоді, яка приїхала на навчання, а потім залишилася тут працювати та проживати. Ще однією з головних причин є переїзд мешканців міст Ужгорода та Мукачева в сільську місцевість однойменних районів, у зв'язку з розбудовою навколо цих міст приватного житлового сектору.

Найбільший міграційний відтік в 2007 р. зафіксований у м. Чоп (5,3 ‰), м. Хуст (2,8 ‰), Воловецькому (4,3 ‰) та Іршавському (2,9 ‰) районах, який відбувся внаслідок переміщення жителів цих місцевостей (в основному молодь віком 15-28 рр.) в переважній більшості у обласний центр.

В регіоні добре розвинуті щоденні або щотижневі маятникові трудові та рекреаційні потоки, які не відзначаються негативним впливом на демографічну ситуацію. Адже вони мають зворотній характер і не супроводжуються зміною місця проживання. Зниження темпів виробництва, скорочення інвестицій зумовили масове безробіття та збільшили кількість працівників, що перебувають в умовах вимушеної неповної зайнятості, що в результаті призвело до зменшення інтенсивності маятникових мігрантів, основна частина яких переорієнтувалися з різних галузей промисловості у сільське господарство, а саме для ведення домашніх підсобних господарств у приміській зоні.

Найбільша питома вага за статевим складом у структурі внутрішньорегіональних міграцій припадає на чоловіків – 71,1 %, а в працездатному віці – 73,9 %.

Зміна чисельності демографічного потенціалу Закарпатської області відбувається внаслідок зовнішньої міграції, її складовими є міжрегіональний та міждержавний обмін. Річні коефіцієнти інтенсивності міжобласної міграції, починаючи з 1995 р. (5,5 ‰) по 2007 р. майже не різняться. Найбільший був

Таблиця 1

Основні напрямки міграції населення Закарпатської області за 1995-2007 рр., осіб*

Рік	Всі напрямки міграції				Внутрішньорегіональна міграція			Міжрегіональна міграція			Міждержавна міграція		
	Всього	Прибу- лих	Вибу- лих	Сальдо міграції	Прибу- лих	Вибу- лих	Сальдо міграції	Прибу- лих	Вибу- лих	Сальдо міграції	Прибу- лих	Вибу- лих	Сальдо міграції
1995	19301	8489	10812	-2323	3917	3917	0	3064	3793	-729	1399	3035	-1636
1996	21061	9610	11451	-1841	4727	4727	0	3605	4028	-423	1162	2628	-1466
1997	20434	9278	11156	-1878	4891	4891	0	3373	3658	-285	888	2524	-1636
1998	21587	9651	11936	-2285	5348	5348	0	3345	3894	-549	784	2593	-1809
1999	21060	9094	11966	-2872	5684	5684	0	2835	4538	-1703	575	1744	-1169
2000	21664	9583	12081	-2496	6040	6040	0	3134	4373	-1239	409	1668	-1259
2001	21307	9302	12005	-2703	5842	5842	0	3128	4392	-1264	332	1771	-1439
2002	20244	8893	11351	-2458	5684	5684	0	2886	4073	-1187	323	1594	-1271
2003	20334	8896	11498	-2542	5922	5922	0	2621	4135	-1514	353	1381	-1028
2004	21753	9584	12169	-2587	6481	6181	0	2885	4309	-1424	218	1379	-1161
2005	20937	9302	11635	-2333	6420	6420	0	2660	4188	-1528	222	1027	-805
2006	21672	9710	11962	-2252	6850	6850	0	2592	4125	-1533	268	987	-719
2007	20809	9622	11187	-1565	6646	6646	0	2674	3746	-1072	302	795	-493

*Складено за даними Закарпатського обласного управління статистики

зарєєстрований у 1996 р. (7633 особи), найменший у 2007 р. (6420 осіб). У 2006 році відбулося найбільше міграційне скорочення (1533 особи). Як в міській, так і в сільській місцевостях кожен рік відбувався від'ємний приріст населення, але з вищими коефіцієнтами в сільській.

За рахунок міжрегіональної міграції в області за 2007 р. чисельність населення зменшилась на 1,1 тис. осіб (табл. 2). Найпотужнішими є міграційні потоки з сусідніми областями: Івано-Франківською (8,5%), Львівською (18,7%), Рівненською (3,8%), іншими областями – з м. Києвом – 11,7%, Вінницькою – 4,3%, Дніпропетровською – 4,9%, Полтавською – 4,8%, Харківською – 3,8% і т.д. Наслідком мало-земелля Закарпатської області є виникнення сезонних міграцій, пов'язаних з виїздом на тимчасову роботу в інші регіони України, зокрема - це польові роботи у сільському господарстві. Міграційний приріст у 2007 р. зафіксований з Волинською, Луганською, Кіровоградською та Львівською областями, з іншими –

міграційне скорочення, яке утворилося за рахунок усіх вікових категорій, крім старше працездатного віку. Переважна більшість мігрантів – жінки (58%).

Обмін населення з регіонами України відбувся з міграційним приростом у містах Чоп (7,2%), Мукачево (0,9%), Ужгородському (0,3%), Мукачівському (0,3%), Березівському (0,1%), Великоберезнянському (0,1%) районах.

Найвищий коефіцієнт від'ємного міграційного приросту зафіксований у сільській місцевості, а саме: в Рахівському (-2,5%), Міжгірському (-2,2%), Тячівському (-2,0%), Іршавському (-1,8%) районах. Внаслідок міждержавних міграцій в 2007 р. Закарпатська область втратила 493 особи. Починаючи з 1995 р. спостерігається поступове зменшення числа мігрантів за межі країни і в 2007 р. зафіксований найнижчий показник міграційного скорочення населення області (табл.1) і обумовлено зменшенням кількості вибулих та збільшенням кількості прибулих, відповідно на 19,5 та 12,7 відсотків в порівнянні з 2006 роком.

Таблиця 2

Міграція населення Закарпатської області по містах і районах у 2007 р., осіб*

Адміністративні одиниці	Міжрегіональна міграція			Міждержавна міграція		
	Прибулих	Вибулих	Сальдо міграції	Прибулих	Вибулих	Сальдо міграції
По області	2674	3746	-1072	302	795	-493
міста						
Ужгород	351	421	-81	29	85	-56
Берегово (міськрада)	38	67	-29	16	52	-36
Мукачево	489	416	73	21	59	-38
Хуст (міськрада)	64	130	-66	4	22	-18
Чоп	127	64	63	8	10	-2
райони						
Берегівський	54	49	5	11	48	-37
Великоберезнянський	73	71	2	9	45	-36
Виноградівський	256	300	-44	32	66	-34
Воловецький	113	133	-20	2	34	-32
Іршавський	66	248	-182	6	38	-32
Міжгірський	87	194	-107	5	48	-43
Мукачівський	211	177	34	33	64	-31
Перечинський	35	64	-29	18	41	-23
Рахівський	146	368	-222	8	36	-28
Свалявський	112	141	-29	15	34	-19
Тячівський	196	526	-330	31	38	-7
Ужгородський	115	92	23	43	43	-
Хустський	141	274	-133	11	32	-21

*Складено за даними Закарпатського обласного управління статистики

Зважаючи на географічне положення Закарпатської області (її адміністративна межа проходить вздовж державного кордону України з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією), то велика частка мігрантів знаходять місце працевлаштування саме в цих країнах. У всіх без виключення адміністративних районах області міждержавний обмін відбувся в 2007 р. з негативним приростом і най-

більший він зафіксований в м. Берегово, м. Чоп, Перечинському, Великоберезнянському та Воловецькому районах. Як і в попередні роки, центрами еміграції залишаються: Угорщина (50 % всіх вибулих в інші країни), Чехія (19 %), Сполучені Штати Америки (15,1 %), Німеччина (10 %) та Ізраїль (2,5 %). Емігрувало 76,4 % особи у працездатному віці, з них – чоловічої статі (78,9 %).

Поряд з процесом природної міждержавної міграції, коли громадяни змінюють місце проживання у зв'язку з створенням та возз'єднанням сімей, навчанням та підвищенням професійного рівня кваліфікації, тощо, на сучасному етапі набули актуальності найінтенсивніші нелегальні трудові міграційні відпливи. Офіційна статистика не враховує даних про найбільш поширений їх тип трудової міграції – нелегальне заробітчанство. Вони відбуваються з депресивних регіонів України, які характеризуються відсталистю показників (від середньоукраїнських) рівня економічного розвитку та зумовлені переважно соціально-економічними чинниками: проблема безробіття, низький життєвий рівень громадян, втрата впевненості за стабільність та покращення матеріальних благ в майбутньому, психологічний неспокій. Вивчення територіальних аспектів депресивності засвідчує, що до таких економічно відсталих, які розвиваються за залишковим принципом, слабо працевлаштованих і бідних регіонів належить Закарпатська область. Тут переважає сільське населення, яке найбільше зазнало впливу реформування економіки в Україні, як незадовільно адаптована частина населення до нових умов, змушене активно шукати роботу за кордоном.

Переважає більшість робочої сили виїжджає на працевлаштування за кордон не на підставі відповідної візи, а за допомогою туристичних, гостювих віз, ваучерів чи запрошень. Більшість громадян працюють не за фахом, переважно це освічені люди з середньою спеціальною чи вищою освітою, змушені працювати на низькооплачуваних роботах (будівництво, сезонні сільськогосподарські роботи, надання послуг по догляду за літніми людьми, техперсоналу), з низьким рівнем житлово-побутових умов.

Недосконала правова політика міждержавної трудової міграції України, призводить до того, що мігранти не мають ні юридичної, ні соціальної захищеності за кордоном, вони зазнають дискримінацію з боку роботодавців.

На початку XXI століття виник і стрімко розвивається новий вид маятникової міграції – “шоп-туризм”(1). Його можна назвати комерційним. Від інших типів маятникових міграцій він відрізняється часовими зрізами, дальністю поїздок, періодичністю та метою, виник внаслідок неконкурентоспроможності та важкодоступності значної частини товарів народного вжитку. Географія розвитку “шоп-туризму” – Польща, Туреччина, Угорщина, Китай,

Сінгапур, Сирія, Арабські Емірати, Індія та інші країни. Суб'єктами виступає значна частка економічно активного та освіченого населення, здебільшого молоді та середньовікової когорти жителів Закарпатської області.

Україна розташована на перехресті основних транзитних шляхів між Європою та Азією, тому являється регіоном, через який проходять наймасштабніші потоки нелегальних мігрантів із Південної та Південно-Східної Азії в європейські держави. Закарпатська область є бар'єром для такої міграції. В Мукачівському районі в с. Павшино розміщений пункт утримання затриманих нелегальних біженців. За період з 1991-2007 рр. в області затримано понад 38,3 тис. осіб. Нелегальна міграція становить небезпеку для кожної держави, вона тісно пов'язана з кримінальним міжнародним бізнесом, загострює епідеміологічну ситуацію, сприяє поширенню небезпечних інфекційних захворювань.

За даними підрозділів Державної прикордонної служби та МВС України найчисленнішими серед затриманих у 2007 р. були групи нелегальних мігрантів з Молдови (1402 особи), Пакистану (585), Грузії (469), Індії (311), Сомалі (234), Російської Федерації (195), Іраку (171), Бангладешу (137), Китаю (137), Афганістану (125). У 2007 році було затримано близько 4000 мігрантів із 37 країн за порушення правил перебування в Україні та спробу незаконного перетину державного кордону або передані у порядку реадмісії (1443 особи) прикордонними службами суміжних країн.

Висновок. Аналізуючи основні напрямки міграції населення за 2007 рік, встановлено, що ними було охоплено 20809 осіб, число всіх прибулих в область склало – 9622 особи, вибулих – 11187 осіб, що відповідно призвело до від'ємного сальдо міграції: -1565 осіб.

На даному етапі існує нагальна потреба формування надійної та дієвої міграційної політики, яка б втілила розуміння, що збільшення частки емігрантів призведе до демографічної кризи, а збільшення нелегальної міграції – до порушення національної безпеки в державі та області, зокрема. Виникає необхідність перегляду державної політики працевлаштованості. Адже жоден громадянин України не буде шукати шляхів нелегального заробітку за межами держави, якщо буде забезпечений нею вдома, це сприятиме покращенню соціально-демографічної та геодемографічної ситуації в області.

Література

1. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти. – Чернівці: Рута, 2003. – 391 с.
2. Міграційний рух населення в 2007 році. – Статистичний бюлетень: Головне управління статистики у Закарпатській області, 2008. – 32 с.
3. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. – Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2001. – 570 с.

Стаття надійшла 30.07.2008

Науковий керівник О. Заставецька; рецензент Я. Жупанський

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>